

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามแนวความคิดทางด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านความรู้ทักษะทางภาษา และทางด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย (ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างสมรรถนะตามสภาพจริง และสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรนำไปใช้ในการพิจารณาและวางแผนพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศจะได้รับรู้สมรรถนะสำคัญที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานต่อไป โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 68 แห่ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 223 คน

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณของยามานะ (Yamane, 1973, หน้า 125 อ้างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 143 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามกลุ่มของในมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐหรือในกำกับของรัฐ 25 แห่ง จำนวน 82 คน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ 37 แห่ง จำนวน 51 คน และห้องสมุดมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคล 6 แห่ง จำนวน 10 คนจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากจากรายชื่อมหาวิทยาลัยในแต่ละกลุ่มให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	5
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	6	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น	5	5
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	7	
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	6	6
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร	5	
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา	9	9
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	4	4
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล	10	10
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยแม่โจ้	5	5
ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	3	3
ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	2	2
สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง	16	16
สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	8	
หอสมุดสาขาวังท่าพระสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	4	4
หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	4	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	3	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	บรรณารักษ์วิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศ	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	3	3
สำนักบรรณสารสนเทศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	3	3
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	3	
สำนักหอสมุดกลางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	4	4
สำนักหอสมุดกลางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	2	
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	3	
สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	5	
ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	3	3
รวมห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ(เดิม)หรือในกำกับของรัฐ	128	82
จำนวน 25 แห่ง		
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี	4	4
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	2	
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	4	4
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	3	3
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	3	3
สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	1	
ศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	1	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	บรรณารักษ์วิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศ	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	3	3
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	1	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	2	2
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	3
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	2	2
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	5	5
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	1	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	1	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	4	4
หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	7	7
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	3	3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	บรรณารักษ์วิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศ	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	1	
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	1	
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	2	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร	4	4
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	2	
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	4	4
สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	3	
รวมห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 37 แห่ง	79	51
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	2	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	3	3
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	2	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	2	2
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	2	
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	5	5
รวมห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 6 แห่ง	16	10
รวมทั้งสิ้นห้องสมุดในมหาวิทยาลัยของรัฐ	223	143

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อศึกษาการรับรู้สมรรถนะสำคัญที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. สังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการศึกษาจากตำรา วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในห้องสมุดการฝึกอบรมเพิ่มเติม และการศึกษาสูงจน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบตามที่กำหนดไว้

2.2 การวิเคราะห์การรับรู้สมรรถนะตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เพื่อประเมินสมรรถนะด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงได้ประยุกต์รูปแบบสมรรถนะ(Competency Model)ของระบบราชการไทย ซึ่งเป็นต้นแบบในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการไทย เป็นแบบมาตรประมาณค่า(Rating Scale)แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ใช้มาตราประมาณค่า มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนน ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2541)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50- 3.49 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง สมรรถนะตามสภาพจริง/สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจแก้ไขและหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม เพื่อให้มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง 3 ท่าน ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. อาจารย์นันทพร ธนะกุลบริภัณฑ์ บรรณารักษ์ชำนาญการ หัวหน้าฝ่ายเทคนิค สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. นางสาวสุพัตรา ศิริวัฒน์ บรรณารักษ์ชำนาญการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่า IOC ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.33- 1.00 ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พร้อมปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient Alpha) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 125) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จ ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟารวมทั้งฉบับเท่ากับ .90 จากนั้นจึงส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้วนี้ดำเนินการระหว่างวันที่ระหว่างวันที่ 1- 30 ธันวาคม 2553 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้บริหาร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง33แห่งจากรายชื่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแนบแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละแห่ง

2. ติดต่อประสานงานกับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและนำแบบสอบถามให้ผู้ประสานงานเป็นผู้แจกในการตอบ แบบสอบถามจำนวน 143 ฉบับ

3. ในการทวงถามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนตามกำหนดเวลา ผู้วิจัยจะทวงถามแบบสอบถามโดยทางโทรศัพท์ และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

4. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย จำนวน 131 ชุดคิดเป็นร้อยละ 91.61 เนื่องจากห้องสมุดบางแห่งส่งแบบสอบถามคืนมาไม่ครบตามจำนวนที่จัดส่งให้จำนวน 2 ฉบับ และในการตอบข้อมูลในแบบสอบถามบางฉบับขาดความสมบูรณ์ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 10 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้หมายเลขประจำฉบับเพื่อใช้ในการลงรหัส แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จ
ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ และร้อยละ
2. การวิเคราะห์การรับรู้สมรรถนะตามสภาพจริงของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. การวิเคราะห์การรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที่แบบPaired-Samples t-Test